

Lašu dzimta Salmonidae

Lasis *Salmo salar*

līdz 34 kg

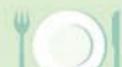
vienā reizē iznērš
5-40 tūkst. ikru

dzīves ilgums līdz 15 gadiem

citas zivis

Latvijā var sasniegt 142 cm

Laši ir anadromas* zivis – tās dzīvo jūrā, bet nārstot dodas uz saldūdeniem. Laši var migrēt līdz pat 3000 km tālu, pārvietot 100 km attālumu diennaktī. Laši Latvijā nārstot straujās, krāčainās upēs 15-48 dienas oktobrī-novembrī (citviet septembrī - februārī). Nārstā piedalās arī upēs nobriedušie 10-20 cm garie pundurteviņi. Mātīte veido ligzdu, ierokot ikrus ojos.

Jūrā lasis pavada savas dzīves visnoslēpumaināko un vismazāk izpētiņo periodu (1-6 gadus), kas ilgst līdz dzimumbrieduma sasniegšanai, kad tas atgriežas upēs nārstot. Baltijas lasis var nārstot vairākas reizes, tomēr šādi laši Latvijas upēs veido nelielu daju. Lašiem novērojama arī pavasara ienākšana upēs – Latvijā tā parasti notiek aprīlī-maijā.

Suga introducēta Argentīnā, Austrālijā, Čīlē, Jaunzēlandē. Atlantijas lašu populācija, kas sastopama Baltijas jūras ūdeņos, kā arī Latvijas Baltijas jūras piekrastē un upēs, tiek sauktā arī par Baltijas laisi un uzskaitīta par ģeogrāfiski izolētu.

Sugas izplatība pasaulei

Atlantijas lasis sastopams Atlantijas okeāna ziemeļdaļā, Eiropas un Ziemeļamerikas ūdens baseinos, kuri saistīti ar Atlantijas okeānu, kā arī upēs. Saldūdens forma, kuru sauc arī par ezera laisi, mīt Skandināvijas pussalā un Krievijas ziemeļrietumiņu lielo ezeru sistēmās – Lādogas, Ongegas, Karēlijas un Kolas pussalas ezeros.

Šobrīd Latvijā spēcīgākā lašu populācija ir Salacā. Kādreiz Eiropas lielākā – Daugavas populācija – ir praktiski iznīcināta, uzbūvējot Rīgas HES aizsprostu.

Apdraudošie faktori un aizsardzība

- intensīva zvejniecība
- piesārņojums
- piemērotu nārsta vietu trūkums
- nebrīvē audzēto lašu izķļūšana savajā
- aizsprostu būve uz upēm

- Latvijā un Eiropā apdraudēta suga, Latvijā ierobežoti izmantojama īpaši aizsargājama suga.
- Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvajas faunas un floras aizsardzību (I un V pielikums)
- 1979. gada Bernes konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotļu saglabāšanu (III pielikums)
- 14.11.2000. MK noteikumi Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu“ (2.pielikums)

Interesanti fakti:

- Dajā Rietumeiropas valstu savvajas lašu populācijas ir samazinājušās par 40-80% un tiek maksīgi atjaunotas. No zivaudzētavām savvajā izķļuvušie laši apdraud savvajas populācijas, samazinot to genētisko daudzveidību.
- Lašupju skaits Eiropā ir samazinājies gandrīz 4 reizes.

- Par lašu galvenajiem orientieriem pētnieki uzskaņa nārsta upju, jūras straumju un noteču plūdumju, kam piemīt savdabīga un zīmīga garša un smarža, ko uztver laša augsti attīstītie ožas orgāni.

*anadromas zivis – ceļotāzivis, kuras izplatītas jūrā un veic regulāras nārsta migrācijas uz saldūdeniem.